

**KRAJOWE CENTRUM HODOWLI ZWIERZĄT
NATIONAL ANIMAL BREEDING CENTRE**

**HODOWLA
ZWIERZĄT FUTERKOWYCH
W 2021 ROKU**

WARSZAWA 2022

SPIS TREŚCI

I.	OCENA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ I OCENA GENETYCZNA	5
II.1.	WYNIKI OCENY FENOTYPU	8
II.2.	WYNIKI OCENY UŻYTKOWOŚCI ROZPŁODOWEJ	9
III.	KSIĘGI HODOWLANE	13
IV.	WYSTAWY REGIONALNE I BRANŻOWE	14

I. OCENA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ I OCENA GENETYCZNA

W 2021 r. Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt prowadziło ocenę wartości użytkowej i ocenę genetyczną w 201 stadach zwierząt futerkowych o łącznej liczebności 17085 szt. samic stada podstawowego. W stosunku do 2020 roku liczba samic stada podstawowego w stadach objętych oceną była niższa o 3258 szt., a liczba stad była niższa o 33. Spadek liczebności samic stada podstawowego odnotowano w stadach nerek amerykańskich (o 1682 szt.), szynszyli (o 1057 szt.), lisów pospolitych (o 317 szt.), lisów polarnych (o 105 szt.), nutrii (o 58 szt.) i królików (o 5 szt.). Zwiększyła się liczba samic w jedynym stadzie tchórzki (o 4 szt.). W 2021 r. nie oceniano stad jenotów. Liczbę stad i liczebność samic stada podstawowego poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną (oceną wartości hodowlanej) w latach 2020-2021 przedstawiono w tabeli 1 i 2, procentowy udział samic stada podstawowego poszczególnych gatunków w 2021 r. przedstawiono na wykresie 1.

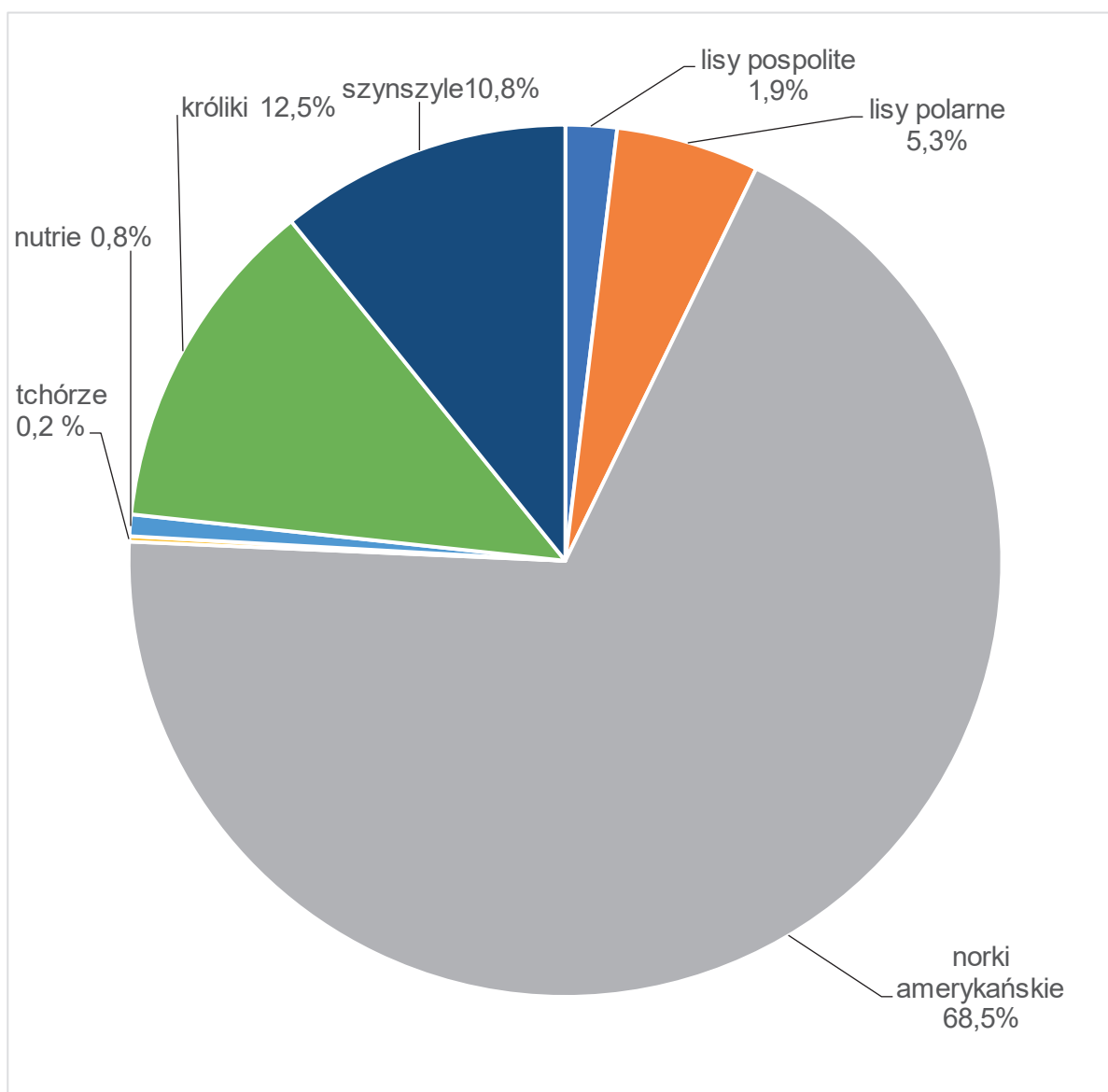
Tabela 1. Liczba stad i liczebność samic stada podstawowego poszczególnych gatunków mięsożernych zwierząt futerkowych objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w latach 2020 – 2021.

Gatunek, odmiana	Liczba stad /szt./		Liczba samic stada podstawowego /szt./	
	2020	2021	2020	2021
Lisy pospolite ogółem	8	5	635	318
w tym:				
- lisy pospolite srebrzyste	4	1	525	200
- lisy pospolite pastelowe	2	2	86	85
- lisy pospolite białoszylne	2	2	24	33
Lisy polarne	3	2	1010	905
Norki amerykańskie ogółem	21	13	13387	11705
w tym:				
- standard	3	3	1320	1305
- pastel	9	7	7876	7200
- biała Hedlunda	1	-	79	-
- palomino	1	-	40	-
- krzyżak	3	1	1530	1000
- szafir	1	1	1000	1000
- perła	2	1	1390	1200
- silverblue	1	-	160	-
Tchórze	1	1	31	35
Jenoty	1	-	50	-

Tabela 2. Liczba stad i liczebność samic stada podstawowego poszczególnych gatunków roślinożernych zwierząt futerkowych objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w latach 2020 – 2021.

Gatunek, odmiana, rasa	Liczba stad /szt./		Liczba samic stada podstawowego /szt./	
	2020	2021	2020	2021
Nutrie ogółem	14	11	191	133
w tym:				
- standardowe	3	2	51	33
- grenlandzkie	2	2	45	30
- perlowe	1	1	10	10
- czarne dominujące	2	2	25	20
- bursztynowozłociste	2	1	20	10
- pastelowe	2	1	20	10
- białe niealbinotyczne	1	1	10	10
- sobolowe	1	1	10	10
Króliki ogółem	159	149	2140	2135
w tym:				
- belgijski olbrzym biały	6	5	48	40
- belgijski olbrzym	36	37	399	409
- olbrzym srokacz	13	12	127	114
- francuski baran	8	9	90	97
- morawski olbrzym	1	1	8	8
- francuski srebrzysty	1	1	8	11
- wielki jasnosrebrzysty	3	2	35	17
- szynszyl wielki	1	1	8	8
- wiedeński niebieski	9	8	82	78
- wiedeński czarny	2	1	20	8
- wiedeński szary	4	3	41	26
- wiedeński biały	1	1	8	8
- nowozelandzki czerwony	9	8	85	74
- nowozelandzki biały	20	18	226	226
- burgundzki	3	3	24	24
- kalifornijski	16	15	150	141
- popielniański biały	10	9	488	541
- termondzki biały	8	7	221	233
- castorex	1	1	8	8
- podpalany	2	2	20	20
- hermelin	3	3	28	28
- mały baran	-	1	-	8
- zajęczak	1	1	8	8
Szynszyle ogółem	27	20	2911	1854
w tym:				
- standard i czarne aksamitne	20	13	2689	1622
- beżowe	7	7	222	232

Wykres 1. Udział samic stada podstawowego poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w 2021 r.

Największa liczba stad zwierząt futerkowych mięsożernych objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną, podobnie jak w latach ubiegłych, była zlokalizowana na północy i zachodzie kraju, głównie w województwach: zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i lubuskim – łącznie 12810 szt. (98,8%). Oceniane stada zwierząt futerkowych roślinożernych rozmieszczone były na terenie całego kraju, ale większa część – 2728 szt. (66,2%) była oceniana w części południowo-wschodniej, południowej, centralnej i wschodniej Polski. Spadek liczby stad objętych oceną spowodowany był trwającą dekoniunkturą na rynkach futrzarskich oraz trwającą w kraju epidemią i wzrostem kosztów utrzymania zwierząt.

II. 1. WYNIKI OCENY FENOTYPU

Ocena fenotypu zwierząt futerkowych mięsożernych obejmuje ocenę organoleptyczną wyglądu ogólnego zwierzęcia, uwzględniającą budowę zwierzęcia i jego okrywą włosową, w celu ustalenia stopnia zgodności z wzorcem odmiany, wyrażonego literami i znakami: A, B+, B lub C. Wyniki uzyskane w 2021 r. przedstawiono w tabeli 3. Ocena fenotypu zwierząt futerkowych roślinożernych, w zależności od gatunku, obejmuje wielkość zwierzęcia, budowę, typ barwny, barwę, czystość barwy i jakość okrywy włosowej, typ rasowy, specyficzne cechy rasowe oraz pas brzuszny oceniane organoleptycznie w celu ustalenia stopnia zgodności z wzorcem danej odmiany lub rasy i odmiany, wyrażonego w punktach. Wyniki uzyskane w 2021 r. przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 3. Wyniki oceny fenotypu mięsożernych zwierząt futerkowych w 2021 r.

Gatunek, odmiana	Liczba zwierząt /szt./		Procent zwierząt					przeznaczonych do hodowli
	odsadzonych	ocenionych	ocenionych	zaliczonych do kategorii				
				A	B+	B	C	
Lisy pospolite ogółem	1117	90	8,1	14,4	40,0	27,8	17,8	82,2
w tym:								
- lisy pospolite srebrzyste	802	50	6,2	22,0	50,0	18,0	10,0	90,0
- lisy pospolite pastelowe	258	29	11,2	6,9	31,0	27,6	34,5	65,5
- lisy pospolite białoszyjne	57	11	19,3	0,0	18,2	72,7	9,1	90,9
Lisy polarne	3804	1357	35,7	70,8	23,4	5,4	0,4	99,6
Norki amerykańskie ogółem	45883	15293	33,3	47,6	22,4	13,2	16,8	83,2
w tym:								
- norki odmiany standard	6141	571	9,3	62,5	24,9	8,4	4,2	95,8
- norki odmian barwnych ogółem:	39742	14722	37,0	47,0	22,3	13,4	17,3	82,7
- w tym:								
- pastel	28547	11430	40,0	45,7	24,1	14,0	16,2	83,8
- krzyżak	3981	1620	40,7	87,0	4,0	2,9	6,1	93,9
- szafir	2714	342	12,6	52,9	33,9	11,1	2,1	97,9
- perła	4500	1330	29,6	7,5	26,3	21,1	45,1	54,9
Tchórze	180	26	14,4	23,1	57,7	19,2	0,0	100,0

Tabela 4. Wyniki oceny fenotypu roślinożernych zwierząt futerkowych w 2021 r.

Gatunek, odmiana	Poddano ocenie fenotypu /szt./	Procent zwierząt						zdyskwalifikowane do celów hodowlanych
		z punktacją /pkt/						
		20-19	18-17	16-15	≤ 14	0	X	
Nutrie ogółem	114	50,9	49,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
w tym:								
- nutrie standardowe	15	40,0	60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie grenlandzkie	35	65,7	34,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie perlówce	6	16,7	83,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie czarne dominujące	23	52,2	47,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie bursztynowozłociste	7	28,6	71,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie pastelowe	6	33,3	66,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie sobolowe	6	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- nutrie białe niealbinotyczne	9	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
		30-29	28-27	26-25	≤ 24	0	X	
Szynszyle ogółem	1069	1,0	15,8	44,5	38,2	0,5		0,5
w tym:								
- szynszyle standard i czarne aksamitne	922	0,8	13,9	46,4	38,4	0,5		0,5
- szynszyle beżowe	147	2,7	27,9	32,7	36,7	0,0		0,0
		100-96	95,5-94	93,5-92	91,5-89	≤ 88,5	0	
Króliki	2057	31,5	55,9	10,5	1,3	0,0	0,8	0,8

II. 2. WYNIKI OCENY UŻYTKOWOŚCI ROZPŁODOWEJ

Wyniki oceny użytkowości rozplodowej mięsożernych zwierząt futerkowych w stadach objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w 2021 roku w porównaniu do roku 2020 zawarto w tabeli 5, wyniki oceny użytkowości rozplodowej roślinożernych zwierząt futerkowych - w tabeli 6.

Tabela 5. Wyniki oceny użyteczności rozplodowej zwierząt futerkowych mięsożernych w stadach objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w latach 2020 – 2021.

Gatunek, odmiana	Rok	Liczba samic do krycia/%	Procent samic						Średnia liczba młodych od 1 samicy		Procent odchowu młodych **/
			niekrytych	jałowych	roniących	padłych	wykończonych	niszczących mioty	urodzonych*/	odchowanych*/	
Lisy pospolite ogółem	2020	100	2,5	6,6	1,1	0,3	89,5	6,0	4,1	3,5	86,1
	2021	100	6,6	6,9	0,9	0,0	89,5	4,4	4,1	3,6	86,4
w tym: lisy pospolite srebrzyste	2020	100	1,7	5,1	0,4	0,2	95,6	5,9	4,2	3,7	87,1
	2021	100	2,0	5,5	1,0	0,0	91,5	3,0	4,5	4,0	89,0
lisy pospolite pastelowe	2020	100	5,8	12,8	4,7	1,1	75,6	8,1	4,3	3,5	81,0
	2021	100	14,1	9,4	1,2	0,0	75,3	4,7	3,7	3,2	87,9
lisy pospolite białoszynne	2020	100	8,3	16,7	4,2	0,0	70,8	4,2	4,3	3,7	84,6
	2021	100	15,1	9,1	0,0	0,0	75,8	12,1	2,9	1,6	56,8
Lisy polarne	2020	100	4,5	5,0	0,1	0,1	90,3	2,7	5,1	4,6	91,5
	2021	100	4,5	3,2	0,0	0,6	92,5	2,4	4,7	4,2	89,5
Jenoty	2020	100	0,0	18,4	0,0	2,6	79,0	15,8	4,3	3,1	71,3
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tchórze	2020	100	3,2	6,5	0,0	12,9	77,4	3,2	5,5	4,5	82,9
	2021	100	0,0	20,6	0,0	2,9	76,5	2,9	6,5	5,3	81,8
Norki amerykańskie ogółem	2020	100	3,3	7,0	0,5	1,8	87,4	5,4	4,6	4,0	87,4
	2021	100	3,7	6,9	0,9	1,8	86,7	6,5	4,1	3,8	91,8
w tym: norki standard	2020	100	5,9	2,3	0,4	0,9	90,5	9,0	4,9	3,9	79,6
	2021	100	7,9	1,0	1,5	1,7	87,9	14,6	5,1	4,7	93,3
norki pastel	2020	100	3,3	5,6	0,1	1,0	90,0	5,0	4,8	4,2	88,6
	2021	100	3,2	6,1	0,1	1,1	89,5	6,2	4,1	3,8	92,1
norki krzyżak	2020	100	2,1	11,4	0,5	1,5	84,5	1,8	4,3	3,9	88,9
	2021	100	1,6	11,2	5,2	2,4	79,6	1,5	4,4	4,0	90,8
norki biała Hedlunda	2020	100	1,3	11,4	0,0	2,5	84,8	11,4	4,9	2,6	53,4
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
norki szafir	2020	100	1,9	15,4	4,9	10,5	67,3	6,9	2,9	2,6	89,9
	2021	100	3,3	14,2	2,1	8,4	72,0	6,5	3,0	2,7	90,3
norki palomino	2020	100	0,0	5,0	0,0	0,0	95,0	10,0	6,1	4,7	77,0
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
norki perła	2020	100	3,2	8,5	0,0	0,9	87,4	5,0	4,5	4,0	90,0
	2021	100	4,2	9,2	0,0	0,8	85,8	4,2	4,2	3,8	90,0
norki silverblue	2020	100	1,3	7,5	0,0	1,2	90,0	20,0	4,5	3,1	69,2
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*/ średnie obliczone w stosunku do liczby samic do krycia

**/ odchowane do urodzonych

Tabela 6. Wyniki oceny użytkowości rozplodowej zwierząt futerkowych roślinożernych stadach objętych oceną wartości użytkowej i oceną genetyczną w latach 2020 – 2021.

Gatunek, odmiana, rasa	Rok	Średnia liczba miotów uzyskana od 1 samicy w roku*/	Średnia liczba młodych uzyskana od 1 samicy w roku*/		Średnia liczba młodych uzyskana z 1 miotu w roku*/		Procent odchowu młodych **/
			urodzonych	odchowanych	urodzonych	odchowanych	
Nutrie ogółem	2020	0,9	3,6	2,9	4,1	3,3	80,7
	2021	1,0	4,2	3,7	4,3	3,8	88,7
w tym: nutrie standardowe	2020	0,8	3,3	2,8	4,2	3,6	85,7
	2021	0,8	4,4	4,3	5,5	5,3	97,2
nutrie czarne dominujące	2020	0,9	3,8	3,3	4,1	3,6	88,9
	2021	1,0	4,4	3,8	4,4	3,8	86,0
nutrie bursztynowozłociste	2020	0,9	3,4	3,1	3,7	3,3	89,6
	2021	1,0	3,6	3,6	3,6	3,6	100
nutrie grenlandzkie	2020	0,9	3,6	2,6	3,9	2,8	71,4
	2021	1,1	3,9	3,7	3,6	3,4	94,4
nutrie perłowe	2020	1,0	4,2	3,7	4,2	3,7	88,0
	2021	1,0	3,1	2,9	3,1	2,9	90,9
nutrie pastelowe	2020	0,9	3,9	3,5	4,3	3,8	90,2
	2021	1,0	4,0	3,7	4,0	3,7	91,7
nutrie białe niealbinotyczne	2020	0,8	3,4	2,8	4,3	3,5	82,4
	2021	1,0	4,8	2,8	4,8	2,8	58,3
nutrie sobolowe	2020	0,7	4,0	1,8	6,0	2,8	45,8
	2021	1,0	5,4	4,0	5,4	4,0	73,7
Szynszyle ogółem	2020	1,4	3,0	2,7	2,1	2,0	92,0
	2021	1,3	2,8	2,7	2,2	2,0	93,3
w tym: szynszyle standard i czarne aksamitne	2020	1,4	3,0	2,8	2,1	2,0	92,1
	2021	1,3	2,9	2,7	2,2	2,0	93,7
szynszyle beżowe	2020	1,3	2,6	2,3	2,0	1,8	90,9
	2021	1,2	2,5	2,2	2,1	1,9	88,4
Króliki ogółem	2020	1,8	11,4	9,2	6,3	5,1	81,1
	2021	1,8	11,4	9,3	6,2	5,1	81,2
w tym: królik belgijski olbrzym biały	2020	1,1	7,2	5,9	6,8	5,6	82,5
	2021	1,0	6,0	4,8	6,1	4,8	79,3
królik belgijski olbrzym	2020	1,3	7,8	5,8	6,2	4,6	74,4
	2021	1,3	7,9	6,1	6,4	4,9	76,4
królik olbrzym srokacz	2020	1,6	11,5	7,7	7,3	4,9	67,4
	2021	1,3	9,2	6,3	7,0	4,8	68,2
królik francuski baran	2020	0,9	5,6	4,6	6,3	5,1	81,3
	2021	1,1	6,9	5,3	6,5	5,0	76,9
królik morawski olbrzym	2020	0,8	4,8	3,1	6,3	4,2	65,8
	2021	0,8	4,1	3,5	5,5	4,7	84,8
królik francuski srebrzysty	2020	1,4	7,5	6,3	5,5	4,5	83,3
	2021	1,8	12,5	10,4	7,1	5,9	83,0

*/ średnie obliczone w stosunku do liczby samic do krycia

**/ odchowane do urodzonych

Tabela 6. c.d.

Gatunek, odmiana, rasa	Rok	Średnia liczba miotów uzyskana od 1 samicy w roku*/	Średnia liczba młodych uzyskana od 1 samicy w roku*/		Średnia liczba młodych uzyskana z 1 miotu w roku*/		Procent odchowu młodych **/
			urodzonych	odchowanych	urodzonych	odchowanych	
królik wielki jasnosrebrzysty	2020	1,5	7,3	6,6	5,0	4,5	90,5
	2021	0,8	2,9	2,8	3,6	3,4	94,0
królik szynszyl wielki	2020	1,3	6,8	6,8	5,4	5,4	100,0
	2021	1,0	6,9	6,0	6,9	6,0	87,1
królik wiedeński niebieski	2020	1,2	6,8	6,0	5,5	4,9	88,9
	2021	1,2	6,9	6,0	5,8	5,0	86,2
królik wiedeński czarny	2020	1,2	8,0	7,4	6,5	6,1	93,1
	2021	1,0	6,0	5,3	5,8	5,2	88,6
królik wiedeński biały	2020	1,2	6,0	4,7	5,1	4,0	77,8
	2021	1,4	5,8	5,0	4,1	3,6	86,2
królik wiedeński szary	2020	1,5	7,8	6,9	5,4	4,8	88,9
	2021	1,0	6,4	5,1	6,5	5,2	79,5
królik nowozelandzki czerwony	2020	1,5	9,0	7,7	6,1	5,2	85,3
	2021	1,5	9,2	7,6	6,2	5,1	82,0
królik nowozelandzki biały	2020	1,4	6,6	5,8	4,8	4,2	87,0
	2021	1,4	6,4	5,5	4,6	4,0	86,3
królik burgundzki	2020	1,1	8,3	7,0	7,3	6,2	84,1
	2021	0,9	6,6	5,9	7,2	6,5	89,9
królik kalifornijski	2020	1,6	9,1	8,0	5,8	5,1	88,1
	2021	1,6	9,5	8,2	5,9	5,1	86,7
królik popielniański biały	2020	2,6	16,7	14,3	6,4	5,5	85,9
	2021	2,6	16,5	14,2	6,4	5,5	85,8
królik termondzki biały	2020	2,9	20,7	14,9	7,1	5,1	72,2
	2021	2,4	14,7	13,5	6,1	5,6	91,7
królik castorex	2020	1,2	6,4	4,4	5,3	3,7	68,8
	2021	1,3	7,0	5,5	5,3	4,1	78,6
królik podpalany czarny	2020	1,1	5,3	4,4	5,0	4,2	84,6
	2021	1,2	5,6	4,8	4,9	4,2	85,7
królik hermelin	2020	2,1	6,6	5,4	3,2	2,6	85,6
	2021	2,9	8,5	6,0	2,9	2,1	70,4
królik holenderski	2020	0,6	3,0	2,6	4,8	4,2	87,5
	2021	0	0	0	0	0	0
królik zajęczak	2020	1,0	3,9	2,1	3,9	2,1	55,6
	2021	0,9	4,8	4,0	5,4	4,6	84,2
królik mały baran	2020	0	0	0	0	0	0
	2021	0,6	2,6	1,9	4,0	3,0	75,0

*/ średnie obliczone w stosunku do liczby samic do krycia

**/ odchowane do urodzonych

III. KSIĘGI HODOWLANE

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt prowadziło księgi hodowlane dla każdego z gatunków zwierząt futerkowych: lisów pospolitych, lisów polarnych, norek amerykańskich, tchórzy, jenotów, nutrii, szynszyli i królików. W 2021 roku do ksiąg hodowlanych dla zwierząt futerkowych wpisano 11 stad – wszystkie do części wstępnej księgi, w tym: 9 stad królików i 2 stada lisów pospolitych. Liczbę stad wpisanych do części wstępnej i głównej ksiąg dla zwierząt futerkowych oraz liczbę samic i samców w stadach wpisanych na dzień 31.12.2021 r. przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7. Liczba stad poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych wpisanych do ksiąg oraz liczba samic i samców w stadach wpisanych do ksiąg na dzień 31.12.2021 r.

Gatunek	Liczba stad wpisanych do części księgi		Liczba zwierząt w stadach wpisanych do części wstępnej		Liczba zwierząt w stadach wpisanych do części głównej	
	wstępna	główna	samce	samice	samce	samice
Lisy pospolite	3	2	27	102	41	216
Lisy polarne	-	2	-	-	175	905
Norki amerykańskie	6	7	1010	4700	1595	7005
Tchórze	-	1	-	-	11	35
Jenoty	-	-	-	-	-	-
Nutrie	3	8	8	30	32	103
Szynszyle	10	7	131	539	241	1203
Króliki	70	53	211	941	231	934
Ogółem w kraju	92	80	1387	6312	2326	10401

IV. WYSTAWY REGIONALNE I BRANŻOWE

W 2021 r. w związku zagrożeniem epidemicznym, większość wystaw regionalnych i branżowych została odwołana. Poniżej znajduje się wykaz wystaw zwierząt futerkowych w 2021 r. podczas których w ocenie zwierząt uczestniczyli pracownicy Wydziału Hodowli Zwierząt Futerkowych i Pszczół KCHZ:

- XXVII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Szepietowie.
- XXV Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Książu.
- XXII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Boguchwale.
- Wystawa Królików podczas XXXIII edycji Barzkowickich Targów Rolnych Agro Pomerania 2021 w Barzkowicach.
- Jesienna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Lubaniu.
- V Ogólnopolska Wystawa Królików w Boguchwale.
- XI Krajowa Wystawa Królików Rasowych i Drobno Inwentarza w Pniewach.
- Jesienne Spotkanie Hodowców i Wystawa Szynszyli w Myślenicach.

